

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

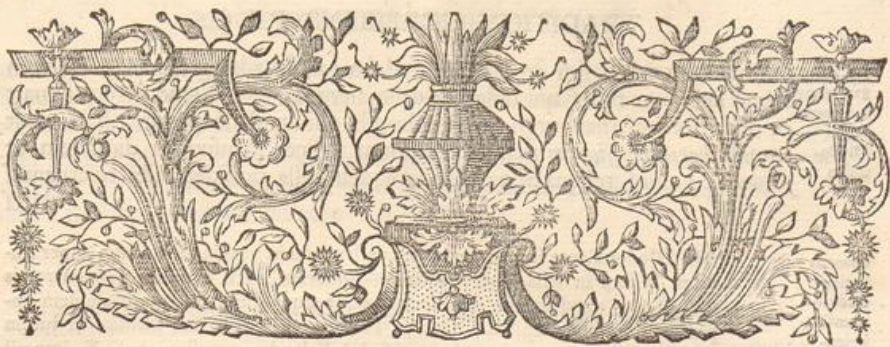
Codex traditionvm Corbeiensivm

Falcke, Johann Friedrich

Lipsiae ; Gvelpherbyti, 1752

§. 2. De bonis traditis in Haribernessun in pago Fleithi, et an Saxonia iura sua et libertatem amiserit tempore Caroli Magni?

urn:nbn:de:hbz:466:1-36114

§. 1.

unctae traditiones (a) quae fuerunt traditae ad reliquias scti stephani temporibus domni abbatif adalardi (b).

§. 2.

Folcheri et delheri duo fratres tradiderunt tertiam partem de omni proprio quidquid pater et mater eis dimisit siue

- (a) Traditionis vocabulum duplici sensu usurpari solet, ecclesiastico nempe et politico. Priori modo traditionem eminentissimus cardinalis Bellarminus Lib. IV. de Verbo Dei cap. 2. ita definit, quod sit *doctrina (ecclesiae) non scripta, non quidem, quod nusquam sit scripta, sed quod non sit scripta a primo auctore.* In hoc sensu traditionis vocabulum hic non sumitur, sed in sensu politico, indicaturque per illud nihil aliud, quam donatio seu oblatio alicuius hominis, et quidem liberi, cui ius et potestas erat aliquid dandi. In Capitularibus regum Francorum, et quidem Lib. VI. cap. 305. ita traditiones describuntur: *oblaciones fidelium dicuntur, quaecunque domino a fidelibus offeruntur, siue in mancipiis, siue in agris, vineis, siluis, pratis, aquis aquarumque decursibus, artificijs, libris, utensilibus, petris, adificijs, vestimentis, pellibus, lanificijs, pecoribus, pascuis, membranis, mobilibus et immobilibus, vel quaecunque de his rebus, quae ad laudem Dei fiunt, vel supplementum sanctae Dei ecclesiae eiusque sacerdotibus, atque ornatum praestare possunt Domino ecclesiaeque, siue a quibuscunque ultro offeruntur Domino, indubitanter consecrantur et ad ius pertinent sacerdotum.* Sunt ergo traditiones Corbeenses nihil aliud, quam donationes seu oblaciones quorundam fidelium, qui obtulerunt bona sua Deo, ecclesiae Corbeiensi, eiusque Sanctis Stephano scilicet, Vito, Justino et reliquis; hinc pertinentia ad ius abbatis et conuentualium Corbeiensium. Solemnitatem seu processum circa huiusmodi oblaciones seu traditiones rursus non nostris, sed Capitularium regum Francorum, omni exceptione maiorum, verbis exprimimus. Sic enim illa Lib. V. capit. 285. *Quisquis nostrum res suas ecclesiae tradit, domino Deo illas offert et dedicat, suisque sanctis, et non alteri, dicendo et agendo ita. Facit enim scripturam de ipsi rebus, quas Deo dare desiderat, et ipsam scripturam coram altari aut supra tenet in manu, dicens eiusdem chori sacerdotibus et custodibus: offero Deo atque dedico omnes res, quae hac in chartula tenentur insertae, pro remissione peccatorum meorum ac parentum et filiorum, aut pro quocunque illas Deo dedicare voluerit, ad seruendum Deo ex his in sacrificijs missarumque solemnibus, orationibus, luminariis, pauperum et clericorum alimoniis, et ceteris diuinis cultibus atque illius ecclesiae utilitatibus.*

De usu traditionis ac vocis significatione.

- (b) Reuerendissimo Adalardo, ex canobio Corbeia in Francia abbati, mandatum de- De initiis

Ab anno 822 usque 826 imperante Hludouico et
 siue de hoc quod ipsi acquisierunt dauo rainuardus godo uillo uiihelm
 hemo heio sunt testes qui uiderunt et audierunt. tradiderunt siuuart
 et duae sorores thanburgh et frithburgh quidquid de proprio habuerunt
 in uilla *haribernessun in pago fleithi* unum scilicet mansum et dimidium et
seruof (c) duos reliqua bona quae in eadem uilla possident sibi reseruantef
 testes

chronologicis
 traditionum
 Corbeien-
 sum.

disse Hludouicum imperatorem de construendo in prouincia Saxonica super fluuium Wisera in uilla regia Hucxori in honorem sancti Stephani protomartyris monasterio, quod dictum fuit Corbeia atque atque illud, docet nos eiusdem imperatoris originale diploma, quod in Historia Corbeiensi ari incisum in lucem emittere uolumus, quodque datum est VI Kalendas augustas anno X imperii domni Hludouici (id est anno reparate salutis 824) indictione prima. Cum igitur praefatus *Adalardus* in nostro monasterio Corbeia in prouincia Saxonica fuerit abbas ab anno 822 usque ad annum 826, Chronico Corbeiensi msc̄to et coetaneo teste, sequitur, traditiones seu donationes sequentes ab anno 822 usque ad annum 826 esse promulgatas. Illud uero hac occasione lectorem beneuolum monere uolumus, designationes annorum in margine adscriptas non comparere in codice nostro msc̄to, sed nos eas ex ingenio nostro, nunquam autem sine rationibus, ex ipso contextu traditionum petitis, adiecisse.

De Siwarto et loco Haribernessun.

(c) De *Siwarto*, qui sator Northeimensium et Dasselensium Comitum uidetur, plura dicturi sumus infra §. 338. *Pagum Fleithi* fuisse partim in ducatu Brunswicensi, partim in episcopatu Hildesheimensi, demonstrabimus infra ad §. 193. Intellegimus ergo per uillam *Haribernessun* uicem Harnbarnsen in episcopatu Hildesheimensi in praefectura Winzenburg. Eandem uillam etiam habet Saracho abbas in suo praestantissimo *Registro bonorum et prouentuum abbatia Corbeiensis*, quod codicem nostrum *καὶ πῶδα* sequitur. Cum ergo in seqq. ad idem Registrum saepe prouocauerimus, initium eiusdem hoc loco adducere uolue rit. Incipit ita :

Ego S. indignus pro nunc abbas monasterii sc̄orum martyrum Stephani atq. Uiti Corbeia uulgariter nuncupati hoc registrum bonorum et prouentuum eccl̄ie n̄re de uetusto chartulario in formam subsequenter ea qua potui industria transcripsi ac redegi et iussi conferuari, ut sciant tam successores mei quam posteri, quale commodum temporalis subsidii in n̄ra eccl̄ia sub canonica et regulari disciplina domno n̄ro ihu Xpo indefesse seruientes et perseveranter famulantes possideant ad laudem et honorem omnipotentis dei gloriosissimeq. genetricis semperq. uirginis marie nec non sc̄orum martyrum Stephani Uiti atq. Iustini.

In Haribernessun in pago Fleithi continentur LXXXX iugera quae habent gunzelin et dietbolt et persoluent LXXXX modios siliginis. in Scitira in pago Huuetigo megindac habet mansum unum et persoluet in uno anno XXX modios siliginis et XXX modios auenae et III oues. etc.

Cum autem *Siwartus* in uilla Haribernessun tradiderit ecclesiae Corbeiensi duos seruos, atque ex eo pateat, *Siwartum* fuisse dominum seu hominem liberum, plures seruos et mansos in eadem uilla tenentem, obseruandum id est contra Io. Frid. Rhetium, quondam consiliarium Brandenburgicum et iuris prof. in academia Francofurtana, qui in *Institutionibus iuris publici* edit. Francof. ad Viadrum a. 1683. p. 97. seqq. asserit, Saxones nostros a Carolo M. non alia conditione, quam seruili subiugatos et habitos esse. Haec enim, quas nunc damus, traditiones contrarium docere nos possunt, quando in Saxonia nostra mentionem faciunt liberorum, dominorum, nobilium, comitum et seruorum et quidem iis temporibus, quae proxime ad tempora Caroli M. accedunt. Alia autem in sententia est Gabriel Swederus consil. Wurtenb. et iuris publici Prof. in academ. Tubing. in *Introduct. ad Jus Publicum* edit. Tubingae 1701. cum Herm. Conringio p. 59. rectissime pronuncians, iura sua libertatemque non amisisse Saxones, sed ea cum Francis communia habere cepisse, quibus ad stipulatur Severinus de Monzambano i. e. Sam. Pufendorfus in libro *de Statu Imperii Germanici* p. m. 41. edit. Thomasiae. Plura in hanc sententiam scribere possemus,

testes qui uiderunt et audierunt enno folber leutheri eger fier rainuuarduf
hrodhard badag uuulhard uuitger godo uuillo humber . . . . tado
marcharduf numero XVI.

gubernante
Corbeiam Adalardo.

duo fratres bosco et benno tradiderunt seruum suum dictum nomine hrod-
uuertuf ad reliquias sti stephani testes godhard deddo uuicha dagharod he-
chard uuilheri hilduuerd numero VII.

§. 3.

Buto comes (d) tradidit mansum (D) unum in pago *huuetigo* (e) super

femus, si opus foret. Illud tamen intermittere non possumus, quin asseramus, eos quoque falli, qui seruitutem ætate demum Caroli M. arbitrantur in Saxonia et Westfalia esse introductam. Licet enim eo tempore Saxonia multis oppleta fuerit hominibus propriis, inde tamen non sequitur, Carolum M. demum hanc introduxisse seruitutem. Ante enim Caroli M. tempora seruos et seruitutem in omni pæne Germania, et sic etiam in nostra fuisse Saxonia, docent nos uerba Cornelii Taciti, sic exponentia de moribus Germanorum: *Aleam, quod mirere, sobrii (Germani) inter seria exercent, tanta lucrandi perdendiue temeritate, ut cum omnia defecerunt, extremo ac nouissimo iactu de libertate et de corpore contendunt. Victus uoluntariam SERVITUTEM adit. Quamuis iunior, quamuis robustior, alligari se ac venire patitur. SERVO S conditionis huius per commercia tradunt, ut se quoque pudore uictorie exsoluant. Ceteris SERVIS, non in nostrum morem descriptis per familiam ministeriis, utuntur. Suam quisque sedem, suos penates regit. Frumenti modum dominus, aut pecoris, aut uelut, ut colono iniungit: et SERVUS hæcenus paret. Cetera domus officia uxor ac liberi exsequuntur. Verberare SERVUM, ac uinculis et opere coercere, rarum. Occidere solent, non disciplina et seruitute, sed impetu et ira, ut inimicum, nisi quod impune. Liberti non multo supra SERVO S sunt, raro aliquod momentum in domo, nunquam in ciuitate, exceptis dumtaxat iis gentibus, que regnantur. Ibi enim et super ingenuos et super nobiles ascendunt. Apud ceteros imparer libertini libertatis argumentum sunt.*

- (d) *Butonis* nomen in nostra Saxonia non inusitatum fuisse, ex Hucbaldi Vita Lebuini, DeComi-
que in Laurentii Surii Histor. Sanct. Tom. VI. mens. Nouemb. f. 282 seqq. re-
peritur, constat. Cum enim Saxones nostri in media Saxonia secus fluiuium Wi-
seram et locum *Marklo* nuncupatum, exercerent generale concilium, tractantes
communis commoda uilitatis, Christi miles Lebuinus destinauit animo, se illic
iturum. Spreto quoque dehortationibus cuiusdam illustris ac potentis uiri no-
mine *Folberti*, adiit Lebuinus istud concilium Saxonum in loco *Marklo*, cumque
cerneret, Saxones nostros ad instituta proauorum suorum numinibus suis uota
soluere ac sacrificia, in media illorum prorumpit agmina, atque ex improuiso
uociferans, exaltat uocem suam ut tuba, redarguens scelera eorum et idolola-
triam, prænuuntiatque illis, Deum præordinasse fortem regem, Saxonum regio-
nem aggressurum et gladio, vastitate, incendio atque exterminio cuncta depopu-
laturum, nisi confestim pœnitentiam agerent. Quibus dictis Saxones, idolola-
trix tenacissimi, perstreperunt uindicque clamore confuso: en ecce adest seductor
ille, sacrorum nostrorum et totius inimicus patriæ, æquum est, ut debitas sumat
suo sanguine pœnas. Tum ex proximis sepibus palos rapiunt, detruncant et
exacuunt, ut eum illis sudibus perimerent. Sed inter ipsos tamen erant qui-
dam sanæ mentis, quorum corda Deus tetigerat, qui hæc fieri in sanctum Dei
omnimodis prohibebant; quorum vnus ceteris honoratior nomine *Buto*, cuius
dehortationibus ceteri commoti, communi decreuerunt consensu, ne a quoquam
impeteretur Lebuinus. An hic *Buto* vnus idemque cum nostro *Butone* sit, pro-
certo quidem affirmare non possumus, quia Lebuinum iam anno 766 in *Alde-
sale* villa in pago *Twente* mortuum esse, et consequenter hæc ante annum 766
accidisse constat ex Willh. Hedæ Historia Episcoporum Ultraiectionum p. 38.
Interim ex hisce manifestum est, *Butonis* nomen in Saxonia nostra in usu fuisse.
Forte noster *Buto* filius huius senioris, et consanguineus Widekindi M. erat. In
eius